Potilasvahinkolautakunta

Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki

puh. 0207 43 43 43, potilasvahinkolautakunta@pvltk.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta sekä eräiksi siihen liittyvistä laeista

Hanketunnus STM069:00/2017

Potilasvahinkolautakunta esittää lausuntonaan seuraavan.

1. Yleistä

Potilasvahinkolainsäädäntöä ollaan uudistamassa laajasti, jossa yhteydessä myös potilasvahinkolautakuntaa koskeva sääntely olisi uudistettu. Tätä koskeva esitys oli jo laadittu ja se oli mukana lausuntokierroksella. Potilasvahinkolautakunta piti tuolloista esitystä tavoitteiltaan ja sisällöltään keskeisiltä osin kannatettavana. Tämän jälkeen sosiaali- ja terveysministeriössä on aloitettu hanke liikenne- ja potilasvahinkolautakuntien hallinnolliseksi yhdistämiseksi. Nyt lausuntopyynnön kohteena oleva esitys koskee tätä hanketta. Hanke on (ainakin ajallisesti) erillinen muista potilasvahinkolainsäädäntöä koskevista muutosesityksistä.

Lautakunta toteaa, että aikaisempaan potilasvahinkolautakuntaa koskevaan esitykseen nähden muutokset ovat lähinnä aikaisemmasta esityksestä annettuihin lausuntoihin perustuvia, mutta ennen kaikkea lautakuntien hallinnolliseen yhdistämiseen liittyviä uusia säännöksiä. Lautakunta viittaa aiempaan lausuntoonsa ja sen lisäksi lausuu seuraavan.

2. Hallinnollisen yhdistämisen tavoitteet ja arvioidut hyödyt

Lautakuntien hallinnollisella yhdistämisellä tavoitellaan toimintaedellytysten parantamista luomalla nykyistä isompi ja joustavampi organisaatio, joka pystyy paremmin mukautumaan lautakunnan työmäärissä tapahtuviin vaihteluihin ja vastaamaan esimerkiksi sähköiseen palveluun kohdistuviin odotuksiin. Tavoitteena myös on, että yhdistämisellä molempien vakuutuslajien vahinkoasioiden käsittelyssä voitaisiin käyttää yhteisiä hallintopalveluja, tietojärjestelmiä ja toimitiloja. Tämä mahdollistaisi nykyistä kustannustehokkaamman toiminnan.

Potilasvahinkolautakunta toteaa, että tavoitteenasettelu sinänsä vaikuttaa hyödylliseltä. Lautakunnan toiminta on altis juttumäärien vaihteluille sekä henkilökunnan muutoksille. Etenkin esittelijöinä toimivien lakimiesten vaihtuvuus aiheuttaa helposti tilapäisiä ongelmia asioiden valmistelussa ja esittelyssä. Erityisesti tämä ilmenee silloin, jos usea lakimies vaihtuu lyhyen ajan sisällä. Tämä johtuu siitä, että rekrytoitavilla lakimiehillä ei yleensä ole kokemusta potilasvahinkoasioista, jolloin kestää jokseenkin pitkään, että tarvittava perehtyneisyys

saavutetaan. Tämä näkyy lautakunnan määrällisessä tuloksessa. Tosin lakimiesten vaihtuvuus lautakunnassa tässä mittakaavassa on poikkeuksellista.

Oman toimensa ohella työskentelevät jäsenet ja varajäsenet voivat käyttää aikaansa rajallisesti lautakuntatyöskentelyyn, mikä myös vaikuttaa määrälliseen tulokseen. Lautakunta onkin pitänyt tarpeellisena, että lautakunnan lääkärijäsenten lukumäärää lisättäisiin entisestä.

Lautakunta toteaa, että sen työskentelytavat ovat jokseenkin vakiintuneet ja toimivat. Hallinto on varsin kevyt. Pääpaino on materiaalisten asioiden käsittelyssä. Asioiden sähköinen käsittely on edennyt johdonmukaisesti ja mahdollistaa jo sähköisen käsittelyn lautakunnan sisäisesti sekä lautakunnan jäsenten ja lautakunnan välillä sekä lautakunnan omien lääkäreiden ja lautakunnan välillä. Kehitystyötä ja selvittelyä on edelleen jatkettu.

Lautakunta ei sinänsä pidä välttämättömänä lautakuntien yhdistämistä hallinnollisesti yhdeksi lautakunnaksi. Luonnoksessa yhdistymiseltä toivotut vaikutukset eivät liioin synny automaattisesti, vaan vaativat ainakin huolellisen ja riittävän laajan jatkovalmistelun. Lakimiesten osalta tuskin löytyy merkittävää reserviä toisesta lautakunnan osastosta yhdistymisen jälkeenkään eikä yhdistymisellä voida ratkaista äkillisesti ilmeneviä työvoimavajeita. Perehdyttäminen potilasvahinkoasioiden käsittelyyn vie huomattavan pitkän ajan.

Lautakunta pitää välttämättömänä, että hallinnollisen yhdistämisen yhteydessä turvataan vähintään entisen tasoinen asiantuntemus potilasvahinkoasioiden käsittelyssä. Potilasvahinkoasioissa on paljolti kysymys hoitokäytäntöjen asianmukaisuuden arvioinnista, minkä takia lautakunnan on edelleenkin tarvittaessa saatava käyttöönsä mahdollisimman laaja ja monipuolinen asiantuntemus kaikilta lääketieteen erikoisaloilta. Myös riittävä vahingonkorvausoikeudellinen osaaminen on välttämätöntä lautakuntamenettelyssä.

3. Ehdotetuista keinoista ja menettelytavoista

Luonnoksessa on todettu, että liikenne- ja potilasvahinkoasioiden ratkaiseminen vaatisi pääasiassa erilaista asiantuntemusta. Tämä pitää lautakunnan näkemyksen mukaan paikkansa. Siten on perusteltua, että uusi lautakunta jakaantuu kahteen osastoon, joista toinen käsittelee potilasvahinkoasioita ja toinen liikennevahinkoasioita. Samoin on perusteltua, että tämä otetaan huomioon säädettäessä jäsenten kelpoisuusehdoista ja osaston organisaatiosta. Asianmukaisesta ratkaisutoiminnasta huolehtiminen olisi osaston vastuulla. Lautakunnan näkemyksen mukaan tämä on perusteltua. Yksityiskohtaisempi normisto olisi tarpeen luoda siten, että potilasvahinkoja käsittelevän osaston menettelytavat vastaisivat pitkälti nykyisiä käytäntöjä kuitenkin hyödyntäen mahdollisimman paljon digitalisaation suomia mahdollisuuksia. Saattaisi olla perusteltua, että osaston täysistunto voisi antaa myös potilasvahinkoasioita koskevia yleisiä suosituksia.

Potilasvahinkolautakunta pitää perusteltuna, että lääkärijäsenten lukumäärää lisätään. Tällä voidaan laajentaa myös lautakunnan jäsenistön omaa sisäistä asiantuntemusta, mikä puolestaan edistää asioiden joustavaa käsittelyä. Se myös mahdollistaa kevyemmän ratkaisukokoonpanon lisääntyvän käytön sikäli kuin luonnoksen 10 §:n nykyinen muotoilu sen sallii. Perustelujen mukaan pykälän mukainen ratkaisukokoonpano ei juurikaan tulisi kysymykseen henkilövahinkoasioissa. On kuitenkin välttämätöntä, että yksinkertaiset, selvät ja vakiintuneen linjan mukaiset potilasvahinkotapauksia voidaan käsitellä tässä kokoonpanossa. Jaosto on

moneen asiaan aivan liian raskas kokoonpano. Lautakunnan vuosittain saamassa noin 1200 ratkaisusuosituspyynnössä on joukossa sellaisia asioita, jotka sopivat hyvin 10 §:n mukaisen kokoonpanon käsiteltäväksi. Ne ovat tosiasioiltaan, kysymyksenasettelultaan sekä lääketieteellisesti selviä ja niiden osalta ratkaisukäytäntö on vakiintunut.

Aikaisempaan nähden selvä muutos on kahden päätoimisen puheenjohtajan, joista toinen toimisi samalla koko lautakunnan puheenjohtajana, toimikauden määräaikaisuudesta luopuminen. Kumpikin nimitettäisiin tehtävään toistaiseksi. Tällä pyritään edistämään pitkäjänteistä suunnittelua ja kehityshankkeiden suunnittelua.

Lautakunnan toimikausi ehdotetaan pidennettäväksi kolmesta vuodesta viiteen vuoteen. Kolme vuotta on lautakunnan arvion mukaan osoittautunut hieman liian lyhyeksi toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta. Tosin lähes kaikki jäsenet ja varajäsenet ovat tähän asti olleet käytettävissä yhtä toimikautta pidempään. Toimikauden pidentäminen viiteen vuoteen saattaa lisätä kesken toimikauden eroamisia.

Koko lautakunnan toimintaa johtaisi lautakunnan puheenjohtaja sen lisäksi, että hän johtaa toista osastoa. Lautakunnan puheenjohtaja vastaisi lautakunnan toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä sekä lautakunnan hallinnollisista asioista. Lautakunnan työjärjestyksessä olisi tarkoitus tarkemmin määritellä, millä tavalla tämä toteutetaan. On tärkeää, että tehtävänjako puheenjohtajien kesken on selvä. Olisi ehkä harkittava, olisiko perusteltua jakaa myös hallintotehtäviä puheenjohtajien kesken. Osastoa johtava varapuheenjohtaja voisi omalta osaltaan vastata osaston toiminnan kehittämisestä. Tärkeää on myös se, että kummankin osaston tarpeet otetaan riittävässä määrin huomioon, kun esimerkiksi laaditaan talousarviota tai rekrytoidaan henkilökuntaa. Lautakunta näkee työnjaon osalta vielä jatkokehittelyn tarvetta.

Lautakunta ei pidä välttämättömänä yhdistää liikenne- ja potilasvahinkolautakunnat hallinnollisesti yhdeksi lautakunnaksi. Joka tapauksessa asia vaatii vielä merkittävän jatkovalmistelun yhdistetyn lautakunnan sujuvan toiminnan varmistamiseksi.

Helsinki 25.10.2017

Juhani Kaivola

potilasvahinkolautakunnan puheenjohtaja